

ЛІСОМЕЛІОРАТИВНІ НАСАДЖЕННЯ, ЯК ЗАХІД БОРОТЬБИ З ЕРОЗІЄЮ ҐРУНТІВ

Чубор П.Ю., студ. 3 курсу, ЮФ, спец. «Геодезія, картографія та землеустрій»
Канівець О.М. ст. викладач

Захист ґрунтів від ерозії і їх раціональне використання - глобальна, загальнолюдська проблема.

Забезпечення родючості земель, неможливо без проведення в повному обсязі комплексу організаційно-господарських, агротехнічних, гідромеліоративних і лісомеліоративних протиерозійних заходів.

Найважливішою складовою частиною організаційно-господарських протиерозійних заходів є землевпорядкування, в процесі якого проводиться протиерозійна організація території і створюються необхідні умови для здійснення комплексу ґрунтозахисних заходів, зокрема лісомеліоративних насаджень.

Висока розораність територій, недостатня захищеність оранки лісовими смугами, зрідженість лісів трав'яного покриву сінокошів та пасовищ, низька культура господарювання землі сприяли екологічній нестійкості ландшафтів. У умовах використання ерозійно небезпечних земель можуть призвести до необоротних процесів руйнації ґрунтів і сільськогосподарських угідь. Тому всі дії, пов'язані із захистом земель від ерозії слід проводити тільки з урахуванням схем і проектів землеустрою.

Система лісомеліоративних насаджень – це комплекс різного виду насаджень, які мають відповідні конструкції, взаємодію між собою, створюють меліоративні ефекти на певній території, що забезпечує захист ґрунтів і сільськогосподарських культур від впливу шкідливих природних явищ та сприяє одержанню високих і сталих врожаїв.

Лісомеліоративні насадження належать до протиерозійних заходів постійної дії з тривалим строком окупності, які за своїми властивостями є багатофункціональними. Вони послаблюють силу вітрів і поліпшують мікроклімат полів, сприяють снігозатриманню й перешкоджають здуванню снігу в гідрографічну мережу, затримують і регулюють стік талих та зливових вод, змінюють у кращий бік гідрологічний режим території й підвищують вологість полів, захищають ґрунти від змиву і розмиву та дефляції, створюють стійкі форми агроландшафту, які є визначальними для проведення обробітку ґрунту і сівби сільськогосподарських культур.

Види і призначення лісомеліоративних насаджень:

- полезахисні лісосмуги (основні або поздовжні, поперечні, окружні) — поліпшення мікроклімату і гідрологічного режиму території, затримання снігу, підвищення вологості й родючості ґрунту, захист його і рослин при пилових бурях, підвищення врожайності культур і загальне екологічне значення;
- стокорегулювальні (водорегулювальні, снігорозподільчі) лісосмуги — затримання та зарегулювання поверхневого стоку, сприяння рівномірному снігорозподілу, зменшення змиву і розмиву ґрунту, поліпшення мікроклімату, підвищення вологості та родючості ґрунту й врожайності сільськогосподарських культур;
- прияружні і прибалкові лісосмуги — скріплення ґрунту кореневими системами, запобігання його розмиву, сприяння переведенню поверхневого стоку у внутрішньо - ґрунтовий, поліпшення мікроклімату і гідрологічного режиму території, а також полезахисне значення;
- суцільні та куртинні лісонасадження із деревно-чагарникових порід на сильноеродованих і сильнодефльованих земельних ділянках із змитим, розмитим і видутим ґрунтовим покривом, на пісках та інших деградованих непродуктивних землях забезпечують захист їх від водної й вітрової ерозії та природне оздоровлення і відновлення родючості, зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище;
- лісонасадження спеціального призначення (лісосмуги на зрошуваних і осушених землях, для садів (виноградників, розсадників, плантацій); захисні насадження на пасовищах);
- лісонасадження навколо водойм (озера, водосховища, стави) включають: вітроломно-протиерозійні та протиабразивні лісосмуги, берегоукріплювальні й кольматуючі насадження - скріплення берегів, кольматаж твердого стоку, захист від замулення та випаровування, а заплавних земель - від розмивів і заносів піском та мулом, поліпшення використання вод місцевого стоку й умов риборозведення.

Захист ґрунтів від ерозії передбачає проведення профілактичних заходів запобігання її розвитку і конкретних заходів щодо ліквідації ерозії там, де вона вже розвинута. Тільки після виявлення причин і явищ, що сприяють ерозії ґрунтів, проектувальники і практики можуть конкретно здійснювати заходи щодо ліквідації усіх наслідків руйнування ґрунтів.